

Δικηγορικός Σύλλογος
Ηρακλείου

2000

ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

*Τ*ι σημαίνει άραγε η αλλαγή της χιλιετίας; Είναι ευκαιρία για μια νέα αρχή, είναι ευκαιρία απολογισμού και μνήμης;

Ο Δικηγορικός Σύλλογος Ηρακλείου, που εδώ και μερικά χρόνια έχει καθιερώσει την έκδοση επετειακών ημερολογίων του, βρήκε την αλλαγή της χιλιετίας ως αφορμή για μια σύντομη αναδρομή στην ιστορία του, που έχει συμπληρώσει πάνω από 100 χρόνια ζωής. Για να μάθουμε οι νεώτεροι και να θυμηθούμε οι παλαιότεροι πώς ασκούσαν οι συνάδελφοί μας το επάγγελμά τους εκεί γύρω στο 1900. Για να συνειδητοποιήσουμε ότι, τελικά ίσως να μην άλλαξαν τόσο πολύ τα πράγματα, κυρίως όμως για να τιμήσουμε όλους αυτούς τους συναδέλφους μας του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου που πρωτοστάτησαν στους αγώνες για την Ελευθερία, τη Δημοκρατία και τη Δικαιοσύνη.

Το κείμενο που ακολουθεί δεν φιλοδοξεί βέβαια να αποτελέσει την πλήρη και τεκμηριωμένη ιστορία του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου. Κάτι τέτοιο θα απαιτούσε μακρόχρονη έρευνα, δεδομένου ότι στοιχεία για τη ζωή του και για τα μέλη του, τουλάχιστον μέχρι το 1914 μπορούν να αναζητηθούν μόνο μέσα από τις εφημερίδες. Θα άξιζε όμως μια τέτοια έρευνα να ενταχθεί στις μελλοντικές επιστημονικές και εκδοτικές δραστηριότητες του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου αφού η ιστορία του είναι πολύ στενά συνδεδεμένη με την ιστορία της πόλης μας από το 1880 μέχρι και σήμερα που σηματοδεύτηκε έντονα από λαμπρές προσωπικότητες που τα σημερινά μέλη του Συλλόγου μπορούν με εύλογη υπερηφάνεια να αποκαλούν πρώην "συναδέλφους".

Από το 1880 μέχρι την Κρητική Πολιτεία Περίοδος Ημιαυτονομίας

Η Κρητική Επανάσταση του 1866 μπορεί να μην οδήγησε στην Ένωση του Νησιού με την Ελλάδα, ανάγκασε όμως την Ύψηλή Πύλη να προχωρήσει στην έκδοση του "Οργανικού Νόμου" του 1868, με τον οποίον διοικήθηκε η Κρήτη επί μια δεκαετία. Σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου αυτού παραχωρούνται στους Χριστιανούς υποτυπώδη προνόμια και ρυθμίζονται ιδιαίτερα τα θέματα της απονομής της Δικαιοσύνης στο Νησί. Συνιστάται επίσης Γενική Συνέλευσις, που όμως κάθε άλλο παρά αντιπροσωπευτική σύνθεση έχει 38 αντιπρόσωποι για τους 250.000 χριστιανούς και 36 αντιπρόσωποι για 70.000 μουσουλμάνους, ενώ οι αρμοδιότητές της περιορίζονται σε δημοσχευτικά, οικονομικά και εκπαιδευτικά θέματα.

Ο Οργανικός Νόμος τροποποιείται και εφαρμόζεται ουσιαστικά με τη Σύμβαση της Χαλέπας που υπογράφεται τον Οκτώβριο του 1878 στο ομώνυμο χαϊνώτικο προάστιο. Με τη Σύμβαση αυτή τίθενται οι βάσεις για τη δημιουργία καθεστώτος ημιαυτονομίας στην Κρήτη. Ο Γενικός Διοικητής μπορεί πλέον να είναι Χριστιανός ενώ η Γενική Συνέλευση, που αποτελείται πλέον από 49 χριστιανούς και 31 μουσουλμάνους αποκτά και νομοθετική εξουσία για σύνταξη δικαστικών κωδίκων και τροποποίηση ή συμπλήρωση νόμων. Διακηρύσσεται η ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης και καθιερώνεται η ελληνική ως η επίσημη γλώσσα των δικαστηρίων.

Η Γενική Συνέλευση ασχολείται αμέσως με την οργάνωση της Δικαιοσύνης στην Κρήτη. Στις 12 Ιουλίου 1879 δημοσιεύεται ο "Οργανισμός των Δικαστηρίων". Ιδρύονται είκοσι τρία Ειρηνοδικεία, πέντε Πρωτοδικεία και τρία Εμποροδικεία για τις πολιτικές υποθέσεις και αντίστοιχα είκοσι τρία Πταισματοδικεία, πέντε Πλημμελειοδικεία και ένα Κακουργιοδικείο για τις ποινικές υποθέσεις. Ιδρύεται επίσης ένα Εφετείο (πολιτικό και ποινικό) ενώ για τις αναιρέσεις αποκλειστικά αρμόδιο είναι το Ακυρωτικό Δικαστήριο της Κωνσταντινούπολης.

Στα άρθρα 82-98 του Οργανισμού των Δικαστηρίων ρυθμίζονται για πρώτη φορά τα θέματα των δικηγόρων. "Οι Δικηγόροι εισί δημόσιοι λειτουργοί, κύριον έργον έχοντες να συμβουλεύουσι τους πελάτας των, να τους υπερασπίζονται νομίμως, να τους αντιπροσωπεύουσιν ενώπιον των δικαστηρίων, να επιχειρώσιν εν ονόματι αυτών πάσας τας προς την διαδικασίαν προφορικές ή εγγράφους πράξεις.." (άρθρο 90), "Οι δικηγόροι έχουνσι το δικαίωμα να μετέρχωνται το έργο των ελευθέρως και απαρεμποδίστως (άρθρο 93).

Το 1881 δημοσιεύεται ο Νόμος "Περί Αμοιβής των Δικηγόρων και Δικολάβων". Ο Δικηγόρος δικαιούται λαμβάνειν δι' έκαστον των κυρίων δικογράφων - από 5 γρόσια στο Ειρηνοδικείο έως 30 γρόσια στο Εφετείο, δια πάσαν συζήτησιν από 10-30 γρόσια ανάλογα και πάλι με το δικαστήριο, ενώ η αμοιβή του για κάθε παράσταση στο ακροατήριο ή εκτός αυτού για εξέταση μάρτυρα, αυτοψία κ.λ.π. ορίζεται σε 3-6 γρόσια την ώρα.

Σύμφωνα με την επίσημη απογραφή του 1880 το έτος εκείνο στο Ηράκλειο υπάρχουν 10 χριστιανοί δικηγόροι και 4 μουσουλμάνοι. Δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία για το ποιοί ήταν αυτοί. Μοναδική πηγή αποτελεί η Ηρακλειώτικη εφημερίδα ΜΙΝΩΣ που αρχίζει να εκδίδεται τα τέλη του 1880. Στο έκτο φύλλο της εφημερίδας αυτής (Ιανουάριος 1881) διαβάζουμε την είδηση ότι "έλαβον άδειαν του δικηγορείν" οι Ηρακλειώτες δικηγόροι Δ. Σκούρης και Ι. Δ. Μαρινάκης, οι οποίοι, μαζί με τον Μ. Πετυχάκη (Ρεδύμνου;) είναι οι πρώτοι δικηγόροι της Κρήτης που έλαβαν άδεια σύμφωνα με τις διατάξεις του "Οργανισμού των Δικαστηρίων".

Από την ίδια εφημερίδα, που αφιερώνει μεγάλο μέρος της σε καταχωρήσεις προγραμμάτων πλειστηριασμού αλλά και από την επίσημη εφημερίδα της Γενικής Διοικήσεως Κρήτης ΚΡΗΤΗ, όπου δημοσιεύονται αποφάσεις του Κακουργιοδικείου και Εφετείου (στη σύνδεση των οποίων μετέχουν σχεδόν πάντα

και δικηγόροι ως αναπληρωτές εφετών) μπορούμε να υποθέσουμε ότι στη δεκαετία 1880-1890 δικηγόροι Ηρακλείου ήταν επίσης οι Εμμ. Σκούφος, Απόστολος Ξενουδάκης, Ανδρέας Βλαχάκης, Στ.Μαρκάκης, Ναπολέον Στειακάκης, Γεώργιος Αλεξάκης, Ιωάννης Ασιθιανάκης, Αντώνιος Παπαδάκης, Κωνσταντίνος Παπαδάκης, Αντώνιος Χατζιδάκης Μεχμέτ Βερυκοκάκης, Αχμέτ Λεβεντάκης και Στυλιανός Τρόνος. Ειδικά για τον τελευταίο πάντως θα πρέπει να σημειώσουμε ότι αν και το όνομά του συνδέεται με την πρώτη επίσημη αναφορά στον Δικηγορικό Σύλλογο Ηρακλείου το 1886, όπως θα δούμε παρακάτω, εντούτοις εμφανίζεται και ως ιδρυτικό μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Χανίων, το 1884.

Την ίδια εποχή τα Ηρακλειώτικα Δικαστήρια χειρίζονται 600-1000 υποθέσεις ετησίως. Επίσημη απολογιστική ανακοίνωση του Πρωτοδικείου Ηρακλείου, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα ΜΙΝΩΣ τον Φεβρουάριο του 1883 αναφέρει ότι κατά το έτος 1882 τα Δικαστήρια του Ηρακλείου εξέδωσαν 732 αποφάσεις εκ των οποίων 423 πολιτικές, 157 ποινικές και 147 βουλεύματα του Συμβουλίου.

Στις στήλες της εφημερίδας εξάλλου φιλοξενούνται σχεδόν καθημερινά αγγελίες δικηγόρων. Έτσι στις 12/2/1883 ο δικηγόρος Κωνσταντίνος Παπαδάκης ενημερώνει το Ηρακλειώτικο κοινό ότι "αναχωρών ο δικηγόρος κ. Ι.Δ. Μαρινάκης δι Αθήνας ανέθεσεν όλας τας υποθέσεις του εις εμε" και καλεί τους πελάτες του Μαρινάκη να απευθύνονται πλέον σ' αυτόν.

Την ίδια εποχή η κοινή γνώμη της πόλης φαίνεται να διχάζεται από την απόφαση γνωστών επιστημόνων της πόλης να διδάξουν στα μέλη του Φιλεκπαιδευτικού Σωματείου Ηρακλείου την κωμωδία του Μολιέρου "Ο Φιλάργυρος". Ανάμεσα στους ερασιτέχνες διδασκάλους αναφέρεται και ο δικηγόρος Ηρακλείου Απόστολος Ξενουδάκης. Η εφημερίδα δεν διστάζει να απονείμει "τον δίκαιον έπαινον τοις ανωτέρω κυρίοις" και να εκφράσει την πεποίθησή της "περί της επιτυχούς εκβάσεως της ειρηνένης κωμωδίας" θεωρώντας εκ των προτέρων δεδομένη την ικανότητά τους.

Το Φιλεκπαιδευτικό Σωματείο Ηρακλείου ιδρύθηκε και η εφημερίδα ΜΙΝΩΣ εκδόθηκε σύμφωνα με το άρθρο 15 της Σύμβασης της Χαλέπας με το οποίο επιτράπη για πρώτη φορά "η εν τη νήσω σύστασις φιλεκπαιδευτικών συλλόγων, τυπογραφείων και η έκδοσις εφημερίδων, συμφώνως τοις κειμένοις Νόμοις του Κράτους" Την ευκαιρία αυτή δεν άφησαν ανεκμετάλλευτη οι δικηγόροι των Χανίων, που στις 17 Αυγούστου 1884 "απεφάσισαν την σύστασιν Δικηγορικού Συλλόγου".

Πρέπει και μπορούμε να υποθέσουμε ότι σε ανάλογη ενέργεια προέβησαν και οι δικηγόροι του Ηρακλείου. Αδιάψευστη μαρτυρία για την ύπαρξη και τη λειτουργία του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου μας παρέχει και πάλι η εφημερίδα ΜΙΝΩΣ στο φύλλο 276/14-6-1886 της οποίας αναφέρεται ο Δικηγορικός Σύλλογος Ηρακλείου ως Σωματείο που μετέχει σε εκδήλωση.

Η εφημερίδα αυτή αφιερώνει την πρώτη σελίδα του φύλλου της της 14 Ιουνίου 1886 στις εκδηλώσεις που έγιναν στο Ηράκλειο την προηγούμενη Κυριακή για να τιμη-

θεί η μνήμη των "εν τοις Ελληνοτουρκικοῖς συνόροις γενναίως πεσόντων Ελλήνων ἀδελφῶν ἡμῶν, κατὰ τας ἐσχάτως ἐν αυτοῖς γενομένας συμπλοκάς τῆς 9,10,καὶ 11 παρ. μηνός." Σύμφωνα με τὸ ἐκτενές ρεπορτάζ, τὴν διοργάνωση τῆς ἐκδήλωσης αὐτῆς ἀνέλαβε πενταμελὴς ἐπιτροπὴ τὴν ὁποία "ἀπετέλεσαν τὰ ἐξῆς ἀξιόλογα μέλη τῶν ἡμετ.συμπολιτῶν : Δαυὶδ Ξανθοῦδιδῆς, Γ. Κουταντάκης, Κ Παπαδάκης, δικηγόρος, Χαράλ.Παπαδάκης καὶ Ἀνδ. Παρασυράκης. Με τὴν φροντίδα τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς "ἀνηγέρθη περικαλλὲς κενοτάφιο ἐν μέσω τοῦ νέου ναοῦ, ἐπὶ δὲ τοῦ κενοταφίου κατητέδθησαν δώδεκα διάφοροι στέφανοι ἐξ ἀνδῶν καὶ δάφνης πεποιεῖμένοι. Τους ωραίους τούτους στεφάνους προσήνεγκαν ἐν συγκινήσει οἱ ἐπὶ τούτῳ ὀρισθέντες ἀντιπρόσωποι τῶν ἐνταῦθα διαφόρων Σωματείων καὶ Συλλόγων τοῦ λαοῦ, φέροντας ἐπὶ τῶν ταινιῶν αὐτῶν καταλλήλους ἐπιγραφάς, ἐχούσας ὡς ἐξῆς:

1)... 2)... 8) "Τι τιμὴ στο παλλικαρι ὅταν πρῶτο στη φωτιά σκοτωθεῖ γιὰ τὴν πατρίδα με τὴ σπάδα στη δεξιὰ"

Ο δικηγ. Σύλλογος Ηρακλείου

Καὶ συνεχίζει ἡ ἐφημερίδα : "Τους λαμπροὺς τούτους στεφάνους προσήνεγκαν οἱ ἀκόλουθοι ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν διαφόρων σωματείων : ...9) Ἀντώνιος Χατζιδάκης ...Μετά τὸ πέρας τῆς ἱεροπραξίας ταύτης παρελθὼν εἰς τὸ μέσον ο ἀξιότιμος ἡμῶν συμπολίτης κ. Στ.Τρόνος, δικηγόρος, ἐξεφώνησε τὸν κατάλληλον τὴν περιστάσει ταύτῃ λόγον... Ἀναλύσας οὗτος δια τοῦ εἰς δημῶδη γλώσσαν γεγραμμένου λόγου τοῦ τα ...τελευταία γεγονότα ..., ἀνεζωπύρησε μάλλον τὸ ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐνστικτον φρόνημα τοῦ παρισταμένου λαοῦ."

2 γὰρ οὐκ ἔστιν ἡμεῖς ἀλλὰ ὁ Χρὶς
ὁ ἡμεῖς οὐκ ἔσμεν ἀλλὰ οὗτος ὁ Χρὶς
ὁ ἡμεῖς οὐκ ἔσμεν ἀλλὰ οὗτος ὁ Χρὶς

Ἔτος ΣΤ.
Ἐν Ἡρακλείῳ τῇ 14 Ἰουνίου 1880

ΜΙΝΩΣ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Ἐν τῇ πόλει τῇ 14 Ἰουνίου 1880
Ἐν τῇ πόλει τῇ 14 Ἰουνίου 1880

ΤΙΜΕΣ ΕΣΦΟΡΙΣΕΩΣ
Ἐν τῇ πόλει τῇ 14 Ἰουνίου 1880
Ἐν τῇ πόλει τῇ 14 Ἰουνίου 1880

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΚΔΑΚΤΗ
Χ. ΠΕΤΡΟΣ ΑΥΔΑΚΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΚΑΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩ

ΤΙΜΕΣ ΕΣΦΟΡΙΣΕΩΣ
Ἐν τῇ πόλει τῇ 14 Ἰουνίου 1880
Ἐν τῇ πόλει τῇ 14 Ἰουνίου 1880

ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΠΡΟΕΙΔΩΣΗ
ΤΙΝΕΣ τῶν ἐν τῇ πόλει τῇ 14 Ἰουνίου 1880
ΤΙΝΕΣ τῶν ἐν τῇ πόλει τῇ 14 Ἰουνίου 1880

ΕΝΤΑΦΙΟΝ ΔΕ ΤΟΥΤΟΥ ΟΥΤ ΕΥΧΟΝ
ΟΤΙΝ ΟΙ ΗΡΑΚΛΕΙΑΤΑΙ ΑΝΑΓΕΙΝ
ΕΝΤΑΦΙΟΝ ΔΕ ΤΟΥΤΟΥ ΟΥΤ ΕΥΧΟΝ
ΟΤΙΝ ΟΙ ΗΡΑΚΛΕΙΑΤΑΙ ΑΝΑΓΕΙΝ

ΤΙΝΕΣ ΕΣΦΟΡΙΣΕΩΣ
Ἐν τῇ πόλει τῇ 14 Ἰουνίου 1880
Ἐν τῇ πόλει τῇ 14 Ἰουνίου 1880

Αξιζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι μόνο ὁ Δικηγορικὸς Σύλλογος Ηρακλείου χρησιμοποιοεῖ στὴν ἐπιγραφὴ του ποίημα γραμμένο στὴ δημοτικὴ. Ὅλοι οἱ ἄλλοι Σύλλογοι προτιμοῦν ἐπιγραφές στὴν καθαρεύουσα ἕως ἀρχαΐζουσα. Ἡ ἐπιλογὴ αὐτὴ τοῦ Συλλόγου

μας σε συνδυασμό με την χρήση από τον κ. Τρόνο της δημοτικής γλώσσας κατά την ομιλία του μας επιτρέπουν να υποστηρίξουμε ότι οι Δικηγόροι του Ηρακλείου ανήκαν στο εκσυγχρονιστικό ρεύμα της πόλης, παρά τη συντηρητική αμφίσηση που επέβαλαν οι καιροί.

Εκτός από την παραπάνω δεν έχουμε άλλη μαρτυρία για την δραστηριότητα του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου μέχρι και τα τέλη του προηγούμενου αιώνα. Ειδήσεις όμως σχετικές με τους δικηγόρους, τους δικαστές και τις συνθήκες απονομής της δικαιοσύνης στο Ηράκλειο φιλοξενούνται σχεδόν καθημερινά στις στήλες των εφημερίδων, άλλοτε με επικριτικά και άλλοτε με κολακευτικά σχόλια.

Στις 21 Ιανουαρίου 1892 δημοσιεύεται ο **Νόμος Περί Βελτιώσεως του Οργανισμού Δικαστηρίων** με το άρθρο 58 του οποίου "οι δικηγόροι δεν θεωρούνται (πλέον) δημόσιοι υπάλληλοι. "Οι βουλόμενοι να δικηγορώσιν απαιτείται να έχωσι τα προσόντα και να υπόκεινται εις τους όρους τους αναγραφόμενους εν τω περί δικηγόρων Κρήτης νόμω. Εν εναντία περιπτώσει κωλύονται του δικηγορείν." Τρεις μέρες αργότερα, στις 24 Ιανουαρίου 1892, δημοσιεύεται και ο **Νόμος περί Δικηγόρων Κρήτης**, ο οποίος, όπως προκύπτει από την Εισαγωγή του, εκπονήθηκε από την Γενική Διοίκηση και επικυρώθηκε με Υψηλό Αυτοκρατορικό Διάταγμα προκειμένου να αρθούν τα ατοπήματα που προκάλεσε η έλλειψη των απαιτούμενων προσόντων και γνώσεων που θα έπρεπε να έχουν όσοι αναλάμβαναν υποθέσεις στα δικαστήρια και να εξασφαλισθούν τα συμφέροντα των κατοίκων της νήσου. Σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού για να αποκτήσει κάποιος την ιδιότητα του δικηγόρου θα πρέπει σωρευτικά να πληροί τις παρακάτω προϋποθέσεις: 1) να έχει άδεια από την Αυτοκρατορική Νομική Σχολή ή του Υπουργείου Δικαιοσύνης 2) λευκό ποινικό μητρώο 3) άριστη διαγωγή 4) να μην έχει πτωχεύσει εάν ήταν έμπορος και 5) να είναι τουλάχιστον 25 ετών (άρθρο 3). Οι πτυχιούχοι εξάλλου ξένου πανεπιστημίου (μη τουρκικού), καθώς και οι στερούμενοι πτυχίου θα πρέπει να υποβάλλονται σε εξετάσεις που ρυθμίζονται από τα άρθρα 7 - 26 του ίδιου νόμου. Περαιτέρω τα άρθρα 28-39 του Νόμου προσδιορίζουν τις υποχρεώσεις των δικηγόρων και τις κυρώσεις για τους παραβάτες που φθάνουν μέχρι την ποινή της προσωρινής αργίας, για τον δικηγόρο που τρεις τουλάχιστον φορές επέδειξε ολιγωρία και αδράνεια για την περαίωση της δίκης την οποία ανέλαβε, και της οριστικής αργίας για τον καταδικασθέντα τρεις τουλάχιστον φορές σε ποινή προσωρινής αργίας. Τέλος τα άρθρα 40-49 περιλαμβάνουν διατάξεις για τις αμοιβές των δικηγόρων και τον τρόπο είσπραξής τους.

Οι αυστηρές αυτές διατάξεις δεν εμποδίζουν την συνεχή εισροή δικηγόρων στο Δικηγορικό Σύλλογο Ηρακλείου, που λίγο πριν την εγκαθίδρυση της Κρητικής Πολιτείας, στα 1897-1898 αριθμεί πλέον όχι λιγότερους από 60 δικηγόρους. Ανάμεσά τους διακρίνουμε αγωνιστές της Ελευθερίας, που αργότερα, με τη συμμετοχή τους στην Εκτελεστική Επιτροπή και την Βουλή, θα παίξουν καθοριστικό ρόλο στην πορεία της Κρήτης και στην Ένωσή της με την Ελλάδα.

Με πλήρη επίγνωση των παραλείψεων που θα σημειωθούν , αναφερόμαστε ιδιαίτερα στους αγωνιστές Ηρακλειώτες δικηγόρους : **Γεώργιο Κοκκινάκη**, που μετείχε ενεργά στις λυσώδεις μάχες που διεξήχθησαν την Ανοιξη του 1897 και ειδικότερα στις μάχες των Αρχανών (15 Μαρτίου και 8ης Απριλίου) επικεφαλής 100 αγωνιστών Πεδιαδιτών στην πρώτη και 200 Λαγκαδιωτών στη δεύτερη και στη μάχη της Ελγής (26 Απριλίου), επικεφαλής 80 Λαγκαδιωτών οπλοφόρων, υπό τον Γενικό Αρχηγό Πεδιάδος Αντώνιο Τρυφόπουλο ή Τριφύτσο (βλ. Ημερολόγιο του Τάγματος των Επιλέκτων Κρητών του Ηλία Βουτιερίδη, δημοσιευμένο στο βιβλίο του Θεοχάρη Δετοράκη **ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΤΡΙΦΥΤΣΟΣ**, σελ. 113 επ.). Στον **Νικόλαο Χατζιδάκη** ο οποίος " εν τω οξυτέρω σημείω της μάχης (της Ελγής, 25/4/1897) περικυκλωθείς υπό των εχθρών, μάχεται δια της λόγχης και κατορθοί να φονεύση τρεις εξ αυτών. Πλην σφαίρα ευστόχως πλήττει αυτόν κατά μέτωπον και τον ρίπτει νεκρόν " (Η. Βουτιερίδης, ως ανωτέρω σελ. 146, 147) Μουρέλλος, Ιστορία της Κρήτης σελ. 1591). Στον **Μιχαήλ Σακλαμπάνη**, που ως γραμματέας του γενικού Αρχηγού Α. Κόρακα διακρίθηκε "δια την ψυχραιμίαν και την ανδρείαν του μαχόμενος παρά τω πλευρώ του προειρημένου" στη "γιγαντομαχία" στο Κανλί Καστέλλι τη νύκτα της 13ης προς 14 Ιουνίου 1897. (Μουρέλλος, Ιστορία της Κρήτης σελ. 1600) τους δικηγόρους Ηρακλείου και μέλη της Γενικής Συνέλευσης των Κρητών **Αντώνιο Χατζηδάκη** και **Εμμανουήλ Πολυχρονίδη**, η παρουσία των οποίων στο πλευρό του Προέδρου της Ιωάννη Σφακιανάκη κατά τις εργασίες της στο Μελιδόνι (16 Οκτωβρίου 1897) υπήρξε καθοριστική για την ομόφωνη αποδοχή της Αυτονομίας. Ο Αντώνιος Χατζηδάκης μάλιστα καθώς και ο δικηγόρος Ηρακλείου **Νικόλαος Γιαμαλάκης** υπήρξαν μέλη της πρώτης Εκτελεστικής Κυβέρνησης της Κρήτης μαζί με τους Ελ.Βενιζέλο,

Μιχαήλ
Σακλαμπάνης

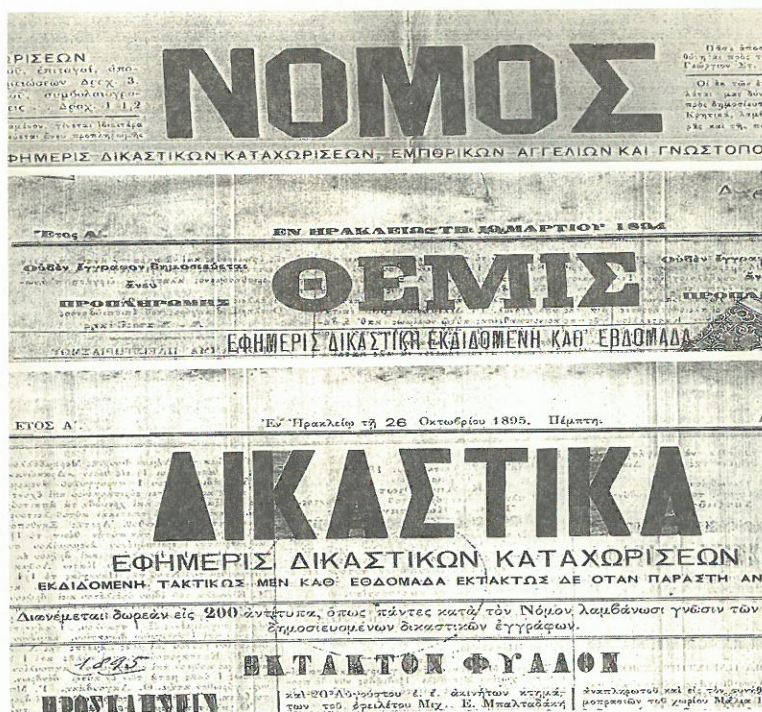
Η πρώτη Εκτελεστική Κυβέρνηση της Κρήτης Απο αριστερά: Ε. Βενιζέλος, Ι. Σφακιανάκης, Ν. Γιαμαλάκης

Ορθοι οι: Ε. Ζαχαράκης, Γ. Μυλωνογιαννάκης και Α. Χατζηδάκης

Γ.Μυλωνογιαννάκη και Εμμαν. Ζαχαράκη. Στον δικηγόρο και Αρχηγό Μαλεβυζίου την εποχή των σφαγών του Ηρακλείου (Αυγούστος 1898) Μιχάλη Χατζάκη και τέλος, ως ένδειξη τιμής στη μνήμη του, στον νεαρό δικηγόρο Θρασύβουλο Στεργιάδη που σφαγιάστηκε από τους Τούρκους στις σφαγές εκείνες.

Από το 1898 μέχρι την Ενωση Περίοδος Κρητικής Πολιτείας

Μέναρξη της περιόδου της Κρητικής Αυτονομίας βρίσκει τους δικηγόρους του Ηρακλείου να γεμίζουν με τα δικόγραφα, τις αναγκαστικές εκτελέσεις, τις προσκλήσεις και τις μηνύσεις τους τρεις αμιγώς δικαστικές εφημερίδες (**ΘΕΜΙΣ**, **ΝΟΜΟΣ** και **ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ**), που εκδίδονται τακτικώς μεν καθ' εβδομάδα, εκτάκτως δε όταν παραστή ανάγκη. Και φαίνεται ότι οι νέες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες καθιστούσαν κάτι τέτοιο συνεχώς αναγκαίο, αν κρίνει κανείς από τον αριθμό των εκτάκτων φύλλων τους αλλά και από το γεγονός ότι και οι γενικού περιεχομένου εφημερίδες της εποχής σχεδόν καθημερινά εκδίδουν "έκτακτα δικαστικά παραρτήματα". Από τις εβδομαδιαίες εφημερίδες της εποχής, η φιλολογική **ΕΛΠΙΣ** εκδίδεται από τον δικηγόρο Σωκράτη Βιστάκη με δηλωμένη διεύθυνση το "Δικηγορικών γραφείων Αδελφών Βιστάκη", ενώ η **ΙΔΗ**, "εθνική εφημερίς πραγματευομένη πολιτικά, επιστημονικά, παιδαγωγικά και πλουτολογικά ζητήματα" έχει ως κατά νόμο υπεύθυνο τον δικηγόρο Ηρακλείου Αριστ.Πασχαλίδη.

Η πολιτειακή αλλαγή εξάλλου επιφέρει σημαντικές αλλαγές και στον Νόμο των Δικηγόρων τα θέματα των οποίων ρυθμίζονται στα άρθρα 86-111 του νέου **Οργανισμού των Δικαστηρίων** του 1899 με όχι σημαντικές τροποποιήσεις το 1901 και το 1903). Οι προϋποθέσεις για την άσκηση δικηγορίας γίνονται ακόμη πιο αυστηρές ενώ εισάγεται για πρώτη φορά ως προϋπόθεση και η επί διετία άσκηση δικηγορίας. Πολλοί από τους εν ενεργεία δικηγόρους που είχαν λάβει άδεια υπό το καθεστώς της Σύμβασης της Χαλέπας (με διάταγμα της Γενικής Διοίκησης Κρήτης δημοσιευμένο στην επίσημη εφημερίδα της "Κρήτη"), αναγκάζονται να αναδιορισθούν το 1899, με διάταγμα πλέον του Υπατου Αρμοστή, που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Κρητικής Πολιτείας. (Όσοι επιβιώσουν, θα υποχρεωθούν να αναδιορισθούν κατά τα έτη 1908-1909 με διάταγμα της Εκτελεστικής Επιτροπής Κρήτης και θα αναδιορισθούν μετά την Ένωση, το 1914 με Βασιλικό Διάταγμα που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της (Ελληνικής) Κυβερνήσεως.

Παράλληλα, η πολυνομία του Δικαίου της νεαρής Κρητικής Πολιτείας καθιστά αναγκαία τη νομική ρύθμιση των δυσχερών προβλημάτων του νέου κράτους και την τακτοποίηση της υφιστάμενης νομοθετικής κατάστασης την οποία ο νομομαθής Σκαλτσούνης, που ανέλαβε το δύσκολο έργο της εισαγωγής νέας δικαστικής νομοθεσίας αποκαλεί πολύ χαρακτηριστικά "συνοθύλευμα". (βλ. την από 29/2/1899 έκθεση νομοπαρασκευαστικής επιτροπής προς τον Υπατο Αρμοστή Κρήτης). Ο Αστικός Κώδικας τέθηκε σε ισχύ το 1904, η Πολιτική Δικονομία στις 18/12/1903 και η Ποινική Δικονομία στις 1/1/1904 ενώ στον τομέα του Ποινικού Δικαίου προτιμήθηκε η εισαγωγή από το 1899 του Ελληνικού Ποινικού Νόμου που συμπληρώθηκε σταδιακά το 1907 με ειδικούς ποινικούς νόμους της Κρητικής Πολιτείας.

Η καθημερινή μάχη των τότε συναδέλφων με τους διαρκώς τροποποιούμενους νόμους δεν τους εμποδίζει από τα να μετέχουν ενεργά στην πολιτική και κοινωνική ζωή του αναπτυσσόμενου με γοργούς ρυθμούς Ηρακλείου. Τις τάξεις του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου στελεχώνουν την εποχή εκείνη προσωπικότητες όπως των ήδη αναφερθέντων ως αγωνιστών της Κρητικής Επανάστασης των βουλευτών της πρώτης επί Κρητικής Πολιτείας Συνέλευσης των Κρητών **Αντ. Χατζιδάκη** και **Εμμανουήλ Πολυχρονίδη**, που υπήρξε και μέλος της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής του 1899, των αγωνιστών της Κρητικής Επανάστασης, **Γεωργίου Κοκκινάκη** Επιτρόπου (Υπουργού) Δικαιοσύνης (1910-1911) και **Παιδείας** (1911) της Εκτελεστικής Επιτροπής Κρήτης και πρώτου εκλεγμένου Προέδρου του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου μετά την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα και **Μιχαήλ Σακλαμπάνη**, επί σειρά ετών βουλευτή, του **Νικολάου Γιαμαλάκη**, μέλους του πρώτου Συμβουλίου του Πρίγκηπος Γεωργίου, της πρώτης Κυβέρνησης, δηλαδή, (1899) και μετέπειτα Επιτρόπου Εσωτερικών και Δημόσιας Ασφάλειας (1911), του **Εμμανουήλ Λογιάδη**, αργότερα Επιτρόπου Οικονομικών της Κρητικής Πολιτείας (1904), μέλους της υπό τον **Α. Μιχελιδάκη**

Εκτελεστικής Επιτροπής (Κυβέρνησης) Κρήτης (1908), και βουλευτής της Βουλής που κήρυξε την Ένωση με την Ελλάδα, του **Ιωάννη Βογιατζάκη**, βουλευτή της Βουλής των Κρητών που στην Τρίτη της Σύνοδο (7/4/1905) "κηρύττει την Ένωσιν της Κρήτης μετά της μητρός Ελλάδος" και μετέπειτα δημάρχου Ηρακλείου κατά τα έτη 1916-1920 και 1922-1929, των βουλευτών της ίδιας Βουλής **Εμμανουήλ Μαραγκάκη**, και **Εμμανουήλ Λεβέντη**, του **Αριστείδη Σπεργιάδη**, Προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου Ηρακλείου το 1908 και μετέπειτα Γενικού Διοικητή Ηπείρου και Υπάτου Αρμοστή Σμύρνης (1919-1922), του **Εμμανουήλ Χουρδάκη**, υπουργού Δικαιοσύνης το 1905, στις ενέργειες του οποίου οφείλεται σε πολύ μεγάλο βαθμό η ίδρυση του Εφέτειου Ηρακλείου το 1906, του **Παύλου Παλίδη**, γραμματέα της υπό τον Α. Μιχελιδάκη Εκτελεστικής Επιτροπής Κρήτης (1909) και βουλευτού Πεδιάδος της Επαναστατικής Συνέλευσης της 13/11/1911, των βουλευτών της ίδιας Συνέλευσης **Σωκράτη Βιστάκη**, **Εμμ. Μελισσειδή**, **Νικολάου Μειμαράκη**, **Γεωργίου Αγγελιδάκη**, **Μιχαήλ Λαγουδιανάκη**, **Μιχαήλ Μανασάκη**, **Αρ. Πασχαλίδη**, **Εμμ. Κωνιωτάκη**, και αρκετών δεκάδων άλλων. Δεν θα ήταν υπερβολικό να υποστηρίξουμε ότι στο διάστημα από το 1898 μέχρι το 1914, τουλάχιστον τα μισά μέλη του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου είχαν ενεργό ανάμιξη στα πολιτικά πράγματα της Κρήτης. Να σημειώσουμε στο σημείο αυτό ότι, όπως προκύπτει από έρευνα της κ.Αλίκης Παλίδου στα αρχεία του πατέρα της, που μας έδωσε υπ' όψη, την εποχή εκείνη ο Δικηγορικός Σύλλογος Ηρακλείου πρέπει να αριθμούσε περί τα 90 μέλη.

**Ηρακλειώτες Δικηγόροι
το 1901:**

3ος όρθιος από αριστερά
ο Εμμ. Ζωγραφάκης,
δίπλα του
ο Γεωργ. Κ. Μαρής,
και ο Μιχαήλ Αλεξίου. Καθι-
σμένοι:
Μιχαήλ Μανασάκης,
Πάυλος Παλίδης
(τότε Αετής φοιτητής),
Ευστράτιος Φωτιάκης.
(Από το αρχείο του Παύλου Παλίδη)

Εκδίδουν ανακοινώσεις για την πολυπόθητη ένωση, μετέχουν σε ένοπλα συλλαλητήρια και μοιράζονται σε δύο στρατόπεδα: Αυτό των οπαδών του Ελευθερίου Βενιζέλου και αυτό του Αντωνίου Μιχελιδάκη. Μέσα στις εξωδικηγορικές δραστη-

ριότητές τους εντάσσεται και η ίδρυση πολιτικών συλλόγων με ενεργό δράση, που ενοχλεί τις Προστάτιδες Δυνάμεις. Το 1905 ο επικεφαλής των Αγγλικών Στρατευμάτων στο Ηράκλειο επιβάλλει στρατιωτικό νόμο και εκδίδει διάταγμα με το οποίο θέτει υπό την ειδική επίβλεψη της Αστυνομίας εκείνους ... "οίτινες διευθύνουν το επαναστατικόν κίνημα εν Ηρακλείω, ... γνωστούς ως ανήκοντας εις την αντιπολιτευομένην την Κρητικήν Κυβέρνησιν φατρίαν". Ακολουθεί κατάλογος 80 Ηρακλειωτών από τους οποίους οι 20 πρώτοι στη λίστα είναι δικηγόροι, εξ αυτών δε οι Μ.Κουναλάκης, Α.Χατζιδάκης, Γ. Κοκκινάκης και Γ.Γιαννακάκης καλούνται να παρουσιαστούν μετά των ...όπλων τους ενώ στους ίδιους και στους Α. Στεργιάδη, Ν. Γιαμαλάκη, Εμμ. Πολυχρονίδη, Περ. Μαλαγαρδή, Δ. Φραντζεσκάκη, Ι. Μηλιωτάκη, Εμμ. Κωνσταντινίδη, Ν. Παπαδάκη, Ν. Κεφαλογιάννη, Γ. Βλαστό, Γ. Δοκουμετζίδη, Κ. Σταματάκη και Ε. Τζωρτζάκη απαγορεύεται "από της 9ης μ.μ. μέχρι της ανατολής του ηλίου να εξέρχονται της οικίας των, να δέχονται εις τας οικίας των πρόσωπα μη ανήκοντα εις την οικογένειάν των και να δίδωσι παντός είδους διασκέδασιν, εσπερίδας κ.λ.π" (από το αρχείο Παύλου Παλίδη, δημοσιευμένο στο βιβλίο της κόρης του Αλίκης Παλίδου "Ο Μελέτιος Πηγάς, η Οικογένειά του και η Κρήτη, Ηράκλειο 1992 σελ. 130 επ.)

Εκείνα τα ταραγμένα και συνάμα συναρπαστικά χρόνια, στις 18/7/1909, ο Γραμματέας Πρωτοδικών Ηρακλείου παραλαμβάνει από τα χέρια ενός νεαρού αριστούχου πτυχιούχου της Νομικής την προβλεπόμενη χειρόγραφη αίτηση περί διορισμού του ως δικηγόρου, μαζί με όλα τα απαραίτητα έγγραφα, μεταξύ των οποίων και την βεβαίωση του μετέπειτα πρώτου αντιπροέδρου του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου Γεωργίου Μαρή περί της πρακτικής ασκήσεώς του. Ο Νίκος Καζαντζάκης όμως δεν θα ασχοληθεί με τη δικηγορία, αφού τον καλούν άλλα οράματα. Θα περάσουν εβδομήντα τέσσερα χρόνια για να ανακηρυχθεί, το 1983, επίτιμο μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου. Το λιγότερο ενεργό μέλος και το περισσότερο διάστημα.

Από το 1914 μέχρι σήμερα

Τῆς Ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα δημιούργησε την ανάγκη νέας αναμόρφωσης της Νομοθεσίας. Με τον Ν. 147/1914 "Περί της εν ταις προσηρμοσμέναις χώραις εφαρμοστέας νομοθεσίας και της δικαστικής αυτών οργανώσεως" διατηρήθηκε ο Κρητικός Αστικός Κώδικας αλλά εισήχθη όλη η υπόλοιπη αστική νομοθεσία καθώς και νέα δικονομία, Ποινική και Πολιτική Δικονομία (από την 1η Μαΐου 1914). Η τελευταία αυτή ενέργεια προκάλεσε την άμεση αντίδραση του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου, που με τηλεγράφημά του προς τους διαμένοντες τότε στην Αθήνα δικηγόρους Ηρακλείου Χατζιδάκη και Μιτσοτάκη (βουλευτές) τους εξουσιοδότησαν να προβούν σε όλες τις επιβαλλόμενες ενέργειες προκειμένου να αρθεί ή τουλάχιστον να ανασταλεί η εφαρμογή της Πολιτικής Δικονομίας που έκριναν ως

υποβοηθούσαν παρέλκυσιν δικιών και στρεψοδικίαν. Απειλούσαν δε ότι σε αντίθετη περίπτωση θα κηρύξουν "αποχήν δικηγορικής συμπράξεως εν πολιτικαίς δίκαις" Είναι φανερό ότι οι συντονισμένες αντιδράσεις των δικηγόρων της Κρήτης είχαν αποτέλεσμα αφού λίγους μήνες αργότερα ανεστάλη με τον Ν.291/1914 η εφαρμογή της Νέας Πολιτικής Δικονομίας και επαναφέρθηκε σε ισχύ η παλαιά (Κρητική) που διατηρήθηκε σε ισχύ μέχρι το 1968 !! Η εξέλιξη αυτή χειροκροτήθηκε από την τοπική κοινωνία, η **ΝΕΑ ΕΦΗΜΕΡΙΣ** δε, στο φύλλο της της 28/5/1914 αναφέρει επί λέξει: "Είναι άξιοι θερμοτάτων συγχαρητηρίων και ευγνωμοσύνης οι δικηγόροι Ηρακλείου οι οποίοι δια των αόκνων ενεργειών των επέτυχον ήδη την ειρημμένην απόφασιν της Κυβερνήσεως περί επαναφοράς της Κρητικής Δικονομίας..."

Με το άρθρο 30 του Ν. 147/1914 εξάλλου ρυθμίζονται τα θέματα των δικηγόρων (σχετικό το Β.Δ. της 25 Φεβρουαρίου /11 Απριλίου 1914 περί εκτελέσεως των άρθρων 30,33 και 36 του Ν. 147/1914 στα άρθρ. 6, 7 και 8 του οποίου προβλέπεται η διαδικασία αναδιορισμού των δικηγόρων της Κρήτης) ενώ με το άρθρο 31 του ίδιου νόμου εισάγεται και ως προς τους δικηγόρους των νέων επαρχιών ο ελληνικός Ν. Γ ΟΓ' της 31/12/1911 και προβλέπεται η έκδοση Βασιλικού Διατάγματος που θα ορίζει τον χρόνο σύγκλησης αυτών προς συγκρότηση συλλόγων.

Με το βασιλικό διάταγμα της 18/23 Μαΐου 1914 ορίζεται "ημέρα προς συγκρότησιν των δικηγορικών συλλόγων εν ταις Νέαις Χώραις".

Ο Δικηγορικός Σύλλογος Ηρακλείου εισέρχεται στην διαρκούσα μέχρι σήμερα φάση του.

Η ΝΕΑ ΕΦΗΜΕΡΙΣ στη δεύτερη σελίδα του φύλλου 230 της 18 Ιουνίου 1914 και υπό τον τίτλο "**ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΑΙ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΫ ΣΥΛΛΟΓΟΥ**" αναφέρει: "Την παρελθούσαν Κυριακήν 15 τρέχοντος συνελθόντες εν τη Αιθούσῃ του Πρωτοδικείου Ηρακλείου οι παρά τούτῳ διωρισμένοι δικηγόροι προσέβησαν συμφώνως προς το Διάταγμα ὅπερ ἐξεδόθη προς συμπλήρωσιν του υπ' αριθμ. 147 Νόμου, εις την εκλογήν των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου, το οποίον, κατά τον σχετικόν Νόμον δ' αποτελείται ἐξ 9 μελών. Γενομένων κατὰ σειράν των εκλογών του προέδρου και λοιπών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου ἐξελέγησαν: Πρόεδρος ο κ. Γεώργιος Κ. Κοκκινάκης, Αντιπρόεδρος ο κ. Γεώργιος Κ. Μαρής, γραμματεὺς ο κ. Μιχαήλ Ε. Κουναλάκης, ταμίας ο κ. Ιωάννης Γ. Βογιατζάκης, Σύμβουλοι οι κ. Γεώργιος Θ. Γερωνυμάκης, Γεώργιος Γιαννακάκης, Μιχαήλ Σακλαμpanάκης, Νικόλαος Παπαδάκης και Ιωάννης Μηλιωτάκης."

Οι πιο προσεκτικοί από τους αναγνώστες του ταπεινού τούτου πονήματος θα αναγνωρίσουν, ανάμεσα στους εκλεγέντες, πέντε από τους γνωστούς "ως ανήκοντας εις την αντιπολιτευομένην την Κρητικὴν Κυβέρνησιν φάτρίαν" δικηγόρους που ετέθησαν το 1905 υπό την ειδική επίβλεψη της Αστυνομίας. Ασφαλώς δεν πρόκειται για σύμπτωση. Όπως μας πληροφορεί η παραπάνω εφημερίδα στην πρώτη αυτή τη φορά σελίδα του ίδιου φύλλου της (ανέκαθεν το μικροπολιτικό σχόλιο ενός γεγονό-

τος θεωρείτο πιο ενδιαφέρον από την είδηση αυτή καθ' αυτή) οι ανωτέρω αλλά και τα υπόλοιπα τέσσερα μέλη της Διοίκησης του Συλλόγου ανήκουν όλοι στην Βενιζελική παράταξη, που καταφέρνει στις εκλογές εκείνες να αποσπάσει τους 31 από τους 55 συνολικά παριστάμενους δικηγόρους (δύο αρνηθέντων ψήφον). Μάταια ο υποψήφιος πρόεδρος της παράταξης του Α. Μιχελιδάκη, ο Εμμ. Λογιάδης, ζητά την αναβολή των αρχαιρεσιών προκειμένου να επιτευχθεί η παρουσία και άλλων δικηγόρων. Η πρότασή του απορρίπτεται, ο Βενιζελικός υποψήφιος εκλέγεται, η εφημερίδα, εμφανώς φιλομιχελιδάκινη, πνέει μένεα εναντίον του Λογιάδη ο οποίος, δίδοντας πολιτική χροιά στην εκλογή έχασε μια βέβαιη νίκη "καθότι μεταξύ των Βενιζελικών συγκατελέγοντο και ατομικοί φίλοι του οι οποίοι, κατόπιν τούτου τον κατεψήφισαν" και καταλήγει με το απαραίτητο ηθικό δίδαγμα "Τούτο ας γίνη μάθημα και εις τας δύο μερίδας ίνα εν τω μέλλοντι χρόνω μη μεταχειρίζονται τον τόσον ευεργετικόν τούτον Σύλλογον ως πολιτικὴν κονίστραν υπεροχής."

Γεγονός αναμφισβήτητο είναι πάντως ότι η κομματικοποίηση των εκλογών δεν δημιούργησε κανένα πρόβλημα στην ομαλή οργάνωση του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

ΤΟΥ

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Ο πρώτος εσωτερικός κανονισμός του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου

(από το αρχείο Παύλου Παλιδή)

Στις 11 Μαρτίου 1915 δημοσιεύεται (μετά την έγκρισή του από τον Υπουργό Δικαιοσύνης) και διανέμεται στα μέλη ο Εσωτερικός Κανονισμός του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου, ένα καλαισθητό έντυπο που φέρει στο εξώφυλλο τη σφραγίδα του Συλλόγου.

Αμέσως μετά και σύμφωνα με το άρθρο 1 του Κανονισμού, αρχίζει η τήρηση του Μητρώου του, που σώζεται μέχρι τις μέρες μας ως Μητρώο Α'. Στο μητρώο αυτό γράφτηκαν οι τότε εν ενεργεία δικηγόροι Ηρακλείου (αφού αναδιορίστηκαν, όπως προαναφέραμε). Οι πρώτοι 10 κατά σειρά αρχαιότητας εν ενεργεία δικηγόροι το 1914, που αναφέρονται στο βιβλίο αυτό είναι οι: 1) ΛΟΓΙΑΔΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΪΛ του Γεωργίου με αναγραφόμενη ημερομηνία πρώτου διορισμού του ως δικηγόρου στις 13/6/1888. 2) ΒΟΓΙΑΤΖΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ του Γεωργίου, δικηγόρος από το 1890 3) ΧΟΥΡΔΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΪΛ του Δημητρίου, δικηγόρος από το 1890. 4) ΚΟΚΚΙΝΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του Κωνσταντίνου, δικηγόρος από το 1891. 5) ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του Ιωάννου, δικηγόρος από το 1892. 6) ΣΑΚΛΑΜΠΑΝΗΣ ΜΙΧΑΗΛ του Εμμανουήλ, δικηγόρος από το 1899, 7) ΜΑΡΑΓΚΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΪΛ του Ιωάννου, δικηγόρος από το 1899, 8) ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ του Γεωργίου, δικηγόρος από το 1902, 9) ΡΑΣΙΔΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του Κωνσταντίνου, από το 1905 και 10) ΦΑΝΟΥΡΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του Ανδρέα, δικηγόρος από το 1907, μετέπειτα Τμηματάρχης στην Ανώτατη Διεύθυνση Περιθάλψεως στη Θεσσαλονίκη (1916), διευθυντής του Υπουργείου Περιθάλψεως (1922), και Νομάρχης Ρεθύμνης (1925).

Το μητρώο αυτό εμπλουτίζεται συνεχώς με νέα μέλη, που δεν υπολείπονται σε αγωνιστικότητα και επιστημοσύνη τους ήδη αναφερθέντες. Οι δικηγόροι του Ηρακλείου συνεχίζουν να ξεχωρίζουν τόσο στον πολιτικό όσο και στον επιστημονικό και κοινωνικό τομέα. Δεν παραλείπουν όμως να αναμειγνύονται ενεργά και στα καλλιτεχνικά πράγματα της πόλης μας, ο Μουσικός Σύλλογος της οποίας στα 1920 έχει δύο δικηγόρους στο πενταμελές Διοικητικό της συμβούλιο, τον Μιχαήλ Κουναλάκη ως Κοσμήτορα και τον Γεώργιο Γερωνυμάκη ως επικεφαλής της Επιτροπής Θεάτρου.

ΟΙ ΠΡΟΕΔΡΟΙ ΤΟΥ ΔΣ

Στις επόμενες εκλογές του 1917 Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου εκλέγεται ο ηττημένος των προηγούμενων Εμμ. Λογιαδής ενώ στην τριετία 1930-1933 τα ηνία του Συλλόγου παίρνει ο παλαίμαχος Μιχαήλ Σακλαμπάνης. Το 1933 εκλέγεται πρόεδρος ο εκτελεσθείς το 1942 από τους Γερμανούς Τίτος Γεωργιάδης ο οποίος το 1938 παραδίδει την προεδρεία στον Εμμανουήλ Μελισσιδή, εξαιρετικό νομομαθή και διανοούμενο της εποχής εκείνης, συγγραφέα μεταξύ άλλων και των βιβλίων "Δίκαιο του Μέλλοντος" και "Κρητική Διάρκεια". Ο Μελισσιδής επανεκλέγεται στις πρώτες μετά την κατοχή και τον

εμφύλιο εκλογές του 1946 . Το 1949 αναλαμβάνει Πρόεδρος ο μαχητικός συνδικαλιστής **Ιωάννης Παπαϊωάννου**. Ο Παπαϊωάννου εκλέγεται Πρόεδρος και στις επόμενες τέσσερις εκλογικές αναμετρήσεις (1952, 1955, 1958 και 1961), διατελώντας Πρόεδρος επί 12 συνεχή χρόνια, μέχρι το θάνατό του το 1963. Από το 1963 μέχρι το 1964 αναλαμβάνει Πρόεδρος ο **Ιωάννης Ζερβουδάκης**.

Στις εκλογές του 1964 το αξίωμα του Προέδρου καταλαμβάνει άλλη μια λαμπρή προσωπικότητα του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου, ο **Νικόλαος Σακλαμπάνης**, πρωτανηψιός του Νίκου Καζαντζάκη, που επανεκλέγεται και στις αχραιεσίες της 15ης Μαρτίου 1967. Λιγότερο από 2 μήνες μετά, στις 10 Μαΐου, η θητεία του ως αιρετού Προέδρου θεωρείται λήξασα με τον δικτατορικό Α.Ν.4/10-5-1967. Τον Σύλλογο αναλαμβάνει διορισμένη διοίκηση (υπό τον Χριστόφορο Χουρδάκη) μέχρι τις 2 Οκτωβρίου οπότε αποκαθίσταται η υπό τον Σακλαμπάνη αιρετή διοίκηση (σύμφωνα με το Ν.Δ. 63/26-9-1974). Στις πρώτες μεταδικτατορικές εκλογές του 1975 ο Σακλαμπάνης επανεκλέγεται με άνετη πλειοψηφία παρά το ότι έχει να αντιμετωπίσει αξιόλογους αντιπάλους, τους αείμνηστους **Φίλιππο Ανδρουλακάκη** και **Εμμανουήλ Αστρονάκη**. Δεν θα ολοκληρώσει όμως ούτε αυτή τη θητεία. Το 1977 πεθαίνει ξαφνικά από ανακοπή καρδιάς και αναλαμβάνει πρόεδρος για ένα έτος ο **Στυλιανός Φιοράκης**. Στις εκλογές του 1978 Πρόεδρος αναδεικνύεται ο **Φίλιππος Ανδρουλακάκης** και του 1981 ο **Εμμανουήλ Κλίνης**. Το 1987 αναλαμβάνει την προεδρία του συλλόγου ο **Μιχαήλ Φαρσάρης** και την διατηρεί τρεις τριετίες (1987-1996). Ακολουθεί ο **Στέλιος Καστρινάκης** (1996-1999) και τέλος ο **Βασίλης Λαμπρινός** (1999).

Εμμανουήλ Μελισσιδής

Ειρήνη Κασέλου

Ιωάννης Παπαϊωάννου

· Η ΠΡΩΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

Στις 20 Φεβρουαρίου 1936 μια νέα εγγραφή μάλλον δεν πέρασε απαρατήρητη. Με αριθμό μητρώου Κ 28 εγγράφεται στο Δικηγορικό Σύλλογο Ηρακλείου η πρώτη γυναίκα μέλος του. Πρόκειται για την **Ειρήνη Κασέλου** του Στυλιανού, η

οποία "αναμφισβητήτως ήσκησεν πραγματικώς και συνεχώς το δικηγορικόν λειτούργημα από της ορκίσεώς της μέχρι και της παραιτήσεώς της" (14 Νοεμβρίου 1957), σύμφωνα με την από 30/1/1958 Εισηγητική Έκθεση που συνέταξε το μέλος του Δ.Σ. του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου Γεώργιος Αλεξάκης σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Ταμείου Συντάξεως Νομικών. Από την έκθεση αυτή προκύπτει ότι η πρώτη συναδέλφος πραγματοποιούσε κατά μέσο όρο 20 παραστάσεις ετησίως "εξαίρεσει των τελευταίων κατοχικών ετών και του πρώτου μεταπολεμικού έτους 1946 κατά το οποίον λόγω οικονομικής της κατά τον πόλεμον εξαντλήσεως δεν ηδυνήθη να αποκτήση την λίαν δυσύρετον τότε επαγγελματικήν στέγην και να επανασυνδεθή μετά της πελατείας της ..."

Όσο αυξάνονται τα μέλη του Συλλόγου τόσο πιο αισθητό αρχίζει το να γίνεται πρόβλημα του υπερπληθωρισμού του κλάδου. Η εφημερίδα ΔΡΑΣΙΣ της 12/1/1938 φιλοξενεί ανακοίνωση του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου σύμφωνα με την οποία το σώμα συνήλθε σε έκτακτη συνεδρίαση κατά την οποία ο Πρόεδρος του Συλλόγου κ.Τίτος Γεωργιάδης ανακοίνωσε την ψήφιση του νόμου περί τροποποιήσεως του Κώδικος του Δικηγόρου (Α.Ν. 1017 της 30/31 Δεκεμβρίου 1937) και ανέπτυξε "την εξαιρετική σημασία του όλου νομοθετήματος αλλά ιδία της διατάξεως αυτού δι ού καθορίζεται περιορισμένος αριθμός δικηγόρων κατά Πρωτοδικείον αναλόγως των αναγκών των συναλλαγών. Δια της διατάξεως ταύτης κατοχυρούται και εξυψούται η θέσις των Δικηγόρων δια της αναμενόμενης Δε προσεχώς ψηφίσεως και του νόμου περί τροποποιήσεως του Τ.Σ.Ν. δι ών βελτιούνται τα οικονομικά του, κατοχυρούται και η θέσις των συνταξιούχων δικηγόρων. Ολοκληρούται συνεπώς η μέριμνα του κράτους υπέρ μιας πολυπληθούς επιστημονικής τάξεως ήτις τόσον εις το παρελθόν είχε παραμεληθεί"

Σύμφωνα με το άρθρο 60 του Α.Ν. 1017/1937 συστήνεται το 1938 στον Δικηγορικό Σύλλογο Ηρακλείου Επιτροπή Ελέγχου προς ανασύνταξη του Μητρώου του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου.

Ανάλογη επιτροπή συστήνεται και τον Δεκέμβριο του 1946. Κατά την νέα αυτή ανασύνταξη δεν θα υποβάλλουν αίτηση και δεν θα επανεγγραφούν οι παρακάτω δικηγόροι:

**Γεωργιάδης Τίτος Βασιλάκης Βασίλειος Βασιλάκης Ιωάννης Κονδυλάκης
Δημήτριος-Μετοχιανάκης Αριστόβουλος Παπαδημητρώπουλος Χαράλαμπος
Σκουλάς Γεώργιος Σουργιαδάκης Νικόλαος
Δρεττάκης Κωνσταντίνος -Καλογόρου Μιχαήλ.**

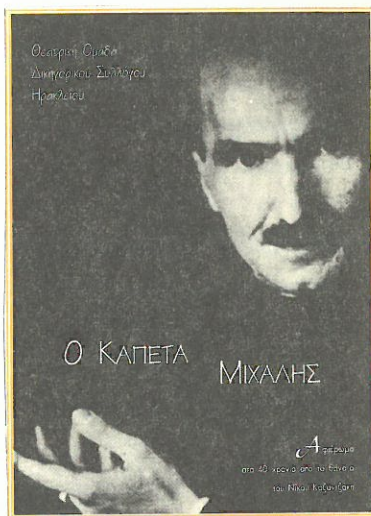
Και οι δέκα έπεσαν θύματα της γερμανικής θηριωδίας, οι οκτώ πρώτοι "εκτελεσθέντες υπό των Γερμανών" και οι δύο τελευταίοι "αποβιώσαντες εν ομηρία" όπως αναφέρεται στο μητρώο του Συλλόγου, δίπλα στα ονόματά τους.

πολύχρονες εξορίες και φυλακίσεις. Οι περισσότεροι από αυτούς εξακολουθούν να είναι ακόμα μέλη του Συλλόγου ώστε η αναφορά των ονομάτων τους να μην κρίνεται πρόπουσα, τουλάχιστον στα πλαίσια του σημειώματος αυτού.

Με το ξημέρωμα του "ειρηνικού αύριου", που ονειρευόταν ο Μιχ. Κουναλάκης εκφωνώντας τον επιμνημόσυνο λόγο του, μετά δηλαδή, τη δικτατορία, ο Σύλλογος, παράλληλα με την επιστημονική, αναπτύσσει και έντονη πολιτιστική και εκδοτική δραστηριότητα. Μετά την "Δωδεκάδελτο επιγραφή της Γόρτυνος" που εξεδόθη το 1973 από τον Δικηγορικό Σύλλογο Ηρακλείου με εισαγωγή του αείμνηστου τότε Γραμματέα του Στυλιανού Φιοράκη ακολουθούν οι "Απόπειρες Κατά Συρροή", συλλογή ποιημάτων των Ηρακλειωτών δικηγόρων, (1992), εκδίδονται τα ποιήματα του αξέχαστου και τόσο πρόωρα χαμένου συναδέλφου Νίκου Τζερμιαδιανού (1997). Την ίδια χρονιά (1997) εκδίδεται το βιβλίο "Ξαναδιαβάζοντας τον Καζαντζάκη" του συναδέλφου Δ. Ευριτάκη, που αποσπά το βραβείο "Καζαντζάκη του Δήμου Ηρακλείου ετών 1997-1998 και το 1998 τα Ηθικά του Πλουτάρχου σε επιμέλεια του συναδέλφου Βαγγέλη Φαλκώνη.

Το 1995 δημιουργείται η Θεατρική Ομάδα του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου που εντυπωσιάζει το Ηρακλειώτικο κοινό με τις παραστάσεις της "Φαύστα" του Μποστ (1995), σε σκηνοθεσία του δικηγόρου Ηρακλείου Γιώργου Μαρκόπουλου, "Επέτειος" του Τσέχωφ (1996), σε σκηνοθεσία του μετέπειτα Προέδρου του Δικηγορικού Συλλόγου Στέλιου Καστρινάκη και "Καπετάν Μιχάλη" του Νίκου Καζαντζάκη (1997) σε σκηνοθεσία Γιώργου Μαρκόπουλου στα πλαίσια του παγκόσμιου εορτασμού για τα 40 χρόνια από το θάνατο του επίτιμου μέλους του Νίκου Καζαντζάκη. Στην παράσταση αυτή, που ανέβηκε και στη Θεσσαλονίκη στη διάρκεια του Πανελλήνιου Συνεδρίου Δικηγορικών Συλλόγων, μετέχουν ενεργά 42 δικηγόροι μέλη του συλλόγου και λαμβάνουν μέρος ως ηθοποιοί τα οκτώ από τα 15 μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του.

Το 1982 εξάλλου δημιουργείται το Αθλητικό Τμήμα του Δικηγορικού Συλλόγου με ομάδες Ποδοσφαίρου και Μπάσκετ. Οι ομάδες αυτές που στελεχώνονται αποκλειστικά από δικηγόρους δραστηριοποιούνται με ιδιαίτερες επιδόσεις η πρώτη στο Πανελλήνιο Πρωτάθλημα Δικηγορικών Συλλόγων και η δεύτερη στο Τοπικό Εργασιακό Πρωτάθλημα Μπάσκετ.

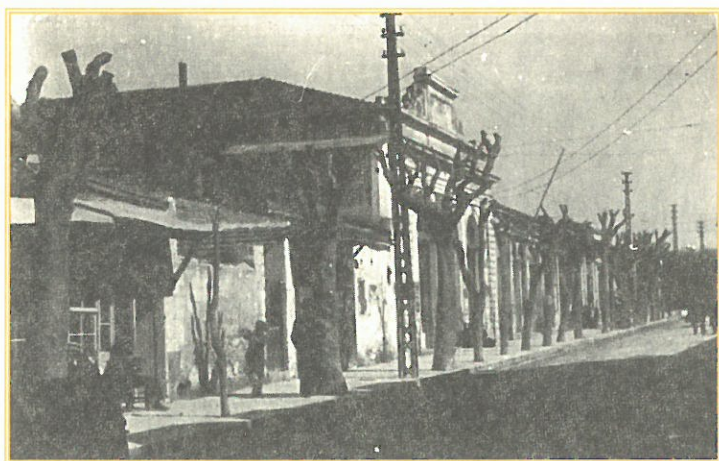

Παράλληλα με τον Δικηγορικό Σύλλογο, αξιόλογη δραστηριότητα επιδεικνύει τα μεταδικτατορικά χρόνια και το Ταμείο Προνοίας των Δικηγόρων Ηρακλείου, ήδη ΛΕΑΔΗ. Δημιουργούνται τμήματα δημιουργικής απασχόλησης των μικρών παιδιών των μελών του, διοργανώνονται γιορτές γι αυτά και εξασφαλίζεται η δυνατότητα συμμετοχής τους σε κατασκηνώσεις χωρίς υπέρμετρη επιβάρυνση των μελών του.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Διαβαίνοντας το σκαλοπάτι του 21ου αιώνα τα 600 περίπου μέλη του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου νιώθουμε στους ώμους μας δυσβάστακτο το βάρος των προβλημάτων που παρουσιάζει η άσκηση του επαγγέλματός μας. Στο φορτίο αυτό όμως μπορούμε και πρέπει να προσθέσουμε και αυτό μιας κληρονομιάς 100 και πλέον χρόνων θυσιών και πρωτοπορίας του Δικηγορικού Σώματος στους αγώνες για την Ελευθερία, τη Δημοκρατία και τη Δικαιοσύνη αλλά και στην επιστημονική, πολιτική και πολιτιστική ζωή του Ηρακλείου. Την κληρονομιά αυτή πρέπει να διατηρήσουμε και να παραδώσουμε στους μελλοντικούς συναδέλφους μας που κάποτε κι αυτοί θα γράψουν τη δική μας ιστορία.

Άλλωστε, μετά από 55 χρόνια, εξακολουθεί να μας δεσμεύει η υπόσχεση που έδωσε ο Μιχ.Κουναλάκης προς τους εκτελεσθέντες συναδέλφους μας, κλείνοντας την επιμνημόσυνη ομιλία του: "Την ώρα αυτή που φτερουγίζετε επάνω μας, ιερά πνεύματα, δεχθείτε την ένορχο υπόσχεση όλων μας πώς συνεχίζοντας την ωραία και εθνική δυσία σας, θα δώσουμε νέο, ανώτερο, ηθικό, ιδεολογικό παλμό στην άσκηση της επιστήμης μας, για να φανούμε κι εμείς συνεπείς προς τη μεγάλη σας δυσία."

Η Λεωφόρος Δικαιοσύνης πριν από τον πόλεμο (από αρχείο Π. Παλιδη)

